

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturavdelningen
Peter Post
010-224 47 29

Beslut
2016-06-01

Diarienummer
511-23234-2012
Dossienummer
1440-2212

Sida
1(10)

Beslut om bildande av naturreservatet Färdsleskogen i Ale kommun

Innehåll

Beslut om bildande m.m.
Syfte
Beslut om föreskrifter
Beskrivning av naturreservatet
Planeringsbakgrund
Ärendets handläggning
Skälen för beslut
Upplysningar
Ersättningstalan
Kungörelse
Hur man överklagar

Bilagor

Bilaga 1. Beslutskarta
Bilaga 2. Översiktskarta
Bilaga 3. Skötselplan
Bilaga 4. Sakägarförteckning
Bilaga 5. Sändlista

Administrativa uppgifter

Namn:	Naturreseptatet Färdsleskogen
NVR ID	2030409
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Ale
Ungefärlig mittpunkt	N 6432185, E 338807 SWEREF99
Fastigheter och ägare:	<i>Enligt sakägarförteckning (bilaga 4)</i>
Nyttjanderättsinnehavare:	<i>Enligt sakägarförteckning (bilaga 4)</i>
Areal (ha):	48,9 hektar
Förvaltare:	Västkuststiftelsen
Naturgeografisk region:	S Västergötlands sprickdalsområde
Objektskategori:	Sö, Skog av särskilt värde för flora och fauna
IUCN-kategori:	Ia, Strikt naturreservat

Beslut om bildande m.m.

Länsstyrelsen förklarar det område som avgränsats på kartan i bilaga 1 som naturreservat. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808).

Naturreservatets gränser ska märkas ut i terrängen.

Namnet ska vara Naturreservatet Färdsleskogen.

Länsstyrelsen fastställer skötselplanen i bilaga 3. Beslutet är fattat med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Länsstyrelsen utser Väst kuststiftelsen som förvaltare av naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 21 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Syfte

Syftet med naturreservatet är att:

- Bevara och förstärka de höga naturvärden som finns i området och som är kopplade till orördhet, sumpskogar och barrskog med hög ålder;
- trygga och förstärka livsbetingelserna för områdets värdefulla flora och fauna, däribland flera arter rödlistade kryptogamer;
- tillsammans med angränsande naturreservat skapa ett stort sammanhängande område som inbjuder till friluftsliv och naturstudier.

Syftet ska tryggas genom att:

- Skogen i huvudsak lämnas för fri utveckling, vilket är en förutsättning för att de naturvärden som återfinns i området ska bibehållas och utvecklas;
- enstaka granar som tränger gamla tallar får ringbarkas;
- området skyddas från all form av exploatering;
- en stig anläggs som knyter samman området med befintligt stigsystem i naturreservaten Slereboåns dalgång och Bergsjön.

Beslut om föreskrifter

Länsstyrelsen beslutar att följande föreskrifter ska gälla i naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

A. Föreskrifter om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden (7 kap 5 § miljöbalken)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. Uppföra byggnad eller anläggning.
2. Uppföra mast, antenn, torn, vindkraftverk eller liknande.
3. Dra fram mark- eller luftledning.
4. Anlägga väg eller parkeringsplats.

5. Spränga, schakta, tippa, dika, dämna eller fylla ut med massor.
6. Anordna upplag.
7. Avverka, gallra, röja eller utföra annan skogsvårdsåtgärd.
8. Skada eller bortföra dött träd såsom torraka, vindfälle eller låga.
9. Bedriva täkt i någon form, kommersiellt eller för husbehov.
10. Använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel.

Det är vidare förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

11. Kalka mark eller vatten.
12. Anlägga ny stig.

Utan hinder av föreskrift A7 får befintlig traktorväg, markerad på kartan i bilaga 1, röjas fri från igenväxningsvegetation. Vidare får utan hinder av A8 vindfälle över vägen kapas och läggas vid sidan av vägen.

Föreskrifter enligt A ovan gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel och som framgår under B.

B. Föreskrifter om skyldighet att tåla visst intrång (7 kap 6 § miljöbalken)

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas.

1. Utmärkning av naturreservatet i terrängen.
2. Anläggning av vandringsled och uppsättning av informationstavlor.
3. Ringbarkning av enstaka granar som tränger äldre tallar i den mån fastighetsägare och innehavare av särskild rätt inte, efter samråd med förvaltaren, själv utför dessa åtgärder.
4. Genomförande av undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

C. Ordningsföreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet (7 kap 30 §)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. Framföra motordrivet fordon annat än i samband med uttransport av fällt vilt med s.k. älghugare eller motsvarande.
2. Gräva upp växter eller insamla vedsvamp, lav eller mossor. Förbudet gäller inte plockning av blommor, bär och matsvamp för eget privat behov.
3. Fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående och ikullfallna träd och buskar.
4. Medföra hund som inte är kopplad. Gäller ej vid jakt eller eftersök av skadat vilt.
5. Utplantera växt- eller djurart.

Utan hinder av föreskrift C1 får befintlig traktorväg, markerad på kartan i bilaga 1, nyttjas för transport med fyrhjuling, traktor eller motsvarande vid vedtäkt för husbehov på fastigheterna Färdsle 3:3 och 4:5 utanför reservatet.

Traktorvägen får dock endast nyttjas med motordrivet fordon vid tjäle. Körskador ska undvikas men ska skyndsamt repareras om det uppstår.

Föreskrifter enligt C ovan gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel och som framgår under B ovan.
- När Länsstyrelsen, eller den Länsstyrelsen utser, genomför naturinventeringar vilka även kan innebära insamling av arter i vetenskapligt syfte.

Beskrivning av naturreservatet

Naturreservatet Färdsleskogen ligger i Risveden i Ale kommun. Det gränsar direkt till Slereboåns dalgång och flera andra befintliga och planerade naturreservat ligger i dess närhet. Berggrunden domineras av omvandlad granodiorit med mindre inslag av omvandlad gabbro. Gabbro är en bergart som är rik på kalcium, järn och magnesium vilket återspeglas i lokal förekomst av kalkgynnad flora. Större delen av området utgörs av kalt berg eller är täckt av ett tunt jordtäckte. I det låglänta området i reservatets södra del förekommer glacial finlera med lokal torvbildning i ytlagret. Centralt i området förekommer mindre områden med morän. Centralt i områdets norra del förekommer även morän. Nederbörden under vegetationsperioden uppgår till 600 – 650 mm. Hela reservatet ligger under högsta kustlinjen.

Området består främst av gammal grandominerad barrskog. Skogen är i partier att betrakta som näringsrik med högstammig gran. Gammal tall förekommer främst på höjdparter. De äldsta granarna och tallarna är runt 140-150 år. I området finns även en hel del barrsumpskog med senvuxna träd. Inslaget av lövträd är måttligt och området hyser mycket död ved varav en stor del har tillkommit de senaste 10-15 åren. Lodytor och bergsbranter förekommer spritt i reservatet. Centralt och i områdets södra del förekommer också gammal flerskiktad alsumpskog med socklar.

Skogsbruket i området har framförallt bedrivits småskaligt med plockhuggning och små avverkningsytor. Troligen har området inte varit kalavverkat och enligt häradskartan var området bevuxet med barrskog i slutet på 1800-talet.

Växt och djurlivet är artrikt och typiskt för sydvästsvenska barrskogar med flera suboceaniska arter och ett flertal rödlistade arter, varav flera svamparter. Även signalarter finns det gott om bland mossor, lavar, kärlväxter och svampar.

Området ligger i anslutning till naturreservatet Slereboåns dalgång och en stig kommer att anläggas som sammanlänkas med befintligt stigsystem i naturreservatet. Sedvanlig jakt förekommer inom området.

En mer utförlig beskrivning av området lämnas i skötselplanen.

Planeringsbakgrund

De norra delarna av naturreservatet ingår i riksintresse för naturvård (NRO14123 "Risveden") och friluftsliv (FP8 "Risvedenområdet").

Mindre delar av Färdsleskogen är i Ale kommuns naturvårdsprogram från 2007 placerat i klass 3 – naturvärden. I norr gränsar dock området till naturreservatet Slereboåns dalgång som i Ale kommuns översiktsplan betecknats som "särskilt värdefullt naturområde" och som i kommunens naturvårdsprogram från 2007 placerats i klass 1 – unika naturvärden.

Området är även utpekad i den komplettering och förlängning av programmet "Den tätortsnära naturen i Göteborgsregionen" som Länsstyrelsen föreslog regeringen 2015. Programmet är ett resultat av ett riktat regeringsuppdrag till Sveriges tre storstadslän för hur de mest värdefulla tätortsnära områdena för friluftsliv och naturvård ska kunna få varaktigt skydd och förvaltning.

Ärendets handläggning

Området uppmärksammades av Länsstyrelsen 2007 i samband med basinventeringen av det angränsande naturreservatet och Natura 2000-området Slereboåns dalgång. Kunskapen om artförekomster m.m. var dock vid den tidpunkten begränsad.

Efter en förfrågan till Skogsstyrelsen 2008 erhöll Länsstyrelsen ett yttrande från Skogsstyrelsen över Färdsleskogens naturvärden. Skogsstyrelsen konstaterade i yttrandet att området hyste höga naturvärden och bedömde det som ett skyddsvärt område.

Med detta som utgångspunkt fältbesökte Länsstyrelsen området tillsammans med Skogsstyrelsen och Thomas Appelqvist från Pro Natura i november 2008. Skogsstyrelsen konstaterade vid besöket att en stor del av området uppfyllde kriterierna för nyckelbiotop.

I slutet av 2009 erhöll Länsstyrelsen en skrivelse från Naturskyddsföreningen i Ale med begäran om skydd av Färdsleskogen. I skrivelsen inkluderades även nya artfynd från fler fältbesök och inventeringar i området mellan 2007 och 2009.

Med utgångspunkt från Skogsstyrelsens klassning av en stor del av området som nyckelbiotop och de många artfynd av naturvårdsintressanta arter som konstaterats vid flera fältbesök av ideella föreningar, myndigheter och naturvårdskonsulter påbörjade Länsstyrelsen arbete med reservatsbildning 2010.

Samtliga berörda mark- och sakägare har förelagts enligt 24 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att yttra sig över förslag till beslut med föreskrifter och skötselplan.

Förslaget till naturreservat har remitterats till Ale kommun, SGU och Skogsstyrelsen.

Tidigare markägare, Väst kuststiftelsen, LRF, Naturskyddsföreningen i Väst, Naturskyddsföreningen i Ale, Leif Danielson, Söllscher Lantmäterikonsult AB samt Göteborgsregionens kommunalförbund har fått förslaget för kännedom och eventuellt yttrande.

Ale kommun, SGU och Skogsstyrelsen har tillstyrkt reservatsbildningen.

Markägarna till Färdsle 3:3 och 4:5 har inkommit med erinran mot reservatsförslaget. I nuläget, och enligt hävd, nyttjar de befintlig traktorväg som går över Färdsle 1:6 för att ta ut timmer och ved för småskaligt bruk. Något som enligt reservatsförslaget förbjuds.

De avser även återkomma om eventuella yrkanden om ersättning för barkborreangrepp på skog på sin mark som kan härröras från angrepp inom naturreservatet.

Länsstyrelsen har inspekterat den angivna traktorvägen i fält. Då vägen är befintlig och frekvent nyttjad i sen tid har Länsstyrelsen gjort bedömningen att vägen även fortsättningsvis får nyttjas för transporter av markägarna till Färdsle 3:3 och 4:5 i samband med vedtäkt för husbehov. Undantag för detta har skrivits in i anslutning till A- och C-föreskrifterna. Då vägen i delar har dålig bärighet gäller dock undantaget endast på tjälad mark.

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Området bildar med sitt läge, i direkt anslutning till det befintliga naturreservatet Slereboåns dalgång, som i sin tur ansluter till naturreservatet Bergsjön, en större sammanhängande värdekärna för skogliga naturvärden i Risveden. Områdets naturvärden är främst kopplade till områdets sumpskogar och äldre naturskogsartade barrskog som fungerar som livsmiljö för flera rödlistade arter och signalarter som är beroende av skogskontinuitet och stabilt mikroklimat för sin fortlevnad.

Genom att knyta samman stigsystemen i de tre angränsande naturreservaten med varandra och med en gemensam parkeringsplats skapas också ett stort sammanhängande område som inbjuder till friluftsliv och naturstudier.

För att områdets naturvärden ska kunna bevaras och utvecklas skall skogen i huvudsak lämnas till fri utveckling. Med hänsyn till områdets storlek och det stora intrång ett förbud mot produktionsinriktat skogsbruk i området skulle innebära bedömer Länsstyrelsen att bildande av naturreservat är det bästa alternativet för att på lång sikt trygga och förstärka områdets höga naturvärden.

Miljömål

Naturreservatet utgör ett led i arbetet med att uppnå det av riksdagen antagna miljömålet Levande skogar.

Intresseprövning

Med hänsyn till områdets värden och naturreservatets syften kommer pågående markanvändning att avsevärt försvåras. Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Konsekvensutredning

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att de föreslagna ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för konsekvensutredning av regelgivning.

Hushållningsbestämmelser

Naturreservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap. miljöbalken och med den för området gällande översiktsplanen.

Upplysningar

Dispens från föreskrifterna m.m.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen medge dispens från föreskrifterna för naturreservatet. Dispens får dock inte lämnas för åtgärder som strider mot syftet med naturreservatet. Om det finns synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslutet om naturreservatet (7 kap 7 § miljöbalken).

Annan lagstiftning gäller som vanligt

Vid sidan av föreskrifterna för naturreservatet gäller annan lagstiftning som vanligt. Lagar och föreskrifter som bedöms vara av särskild betydelse för att syftet med naturreservatet ska uppnås är t.ex. följande:

- Regler om körning i terräng i terrängkörningslagen och terrängkörningsförordningen.
- Regler om fridlysning av växter och djur i miljöbalken och artskyddsförordningen.
- Regler om jakt enligt jaktlagen och jaktförordningen.

Förvaltare och förvaltningsuppgifter

- Förvaltare är Västkoststiftelsen. Förvaltningen ska ske i samverkan med Länsstyrelsen och berörda markägare.
- Naturreservatets gränser märks ut i terrängen genom förvaltarens försorg enligt anvisningar av Naturvårdsverket.

- Förvaltningen bedrivs enligt den skötselplan som fastställts av Länsstyrelsen. Skötselplanen ska ligga till grund för naturreservatets skötsel och ska vid behov revideras.

Ersättningstalan

Om överenskommelse om ersättning inte kan träffas, måste sakägare som vill göra anspråk på ersättning eller inlösen väcka talan i Mark- och miljödomstolen som får avgöra ersättningsfrågan. Sådan talan måste enligt 31 kap. 13 § miljöbalken lämnas in till Mark- och miljödomstolen inom ett år efter att detta beslut vunnit laga kraft, i annat fall förlorar sakägaren rätten till ersättning.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling och i Göteborgs-Posten.

Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken träder i kraft den dag som framgår av kungörelsen i Länsstyrelsens författningssamling och gäller omedelbart även om de överklagas.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Länsstyrelsen. Skickar du med vanlig post är adressen Länsstyrelsen i Västra Götalands län, 403 40 Göteborg. Skickar du med e-post är adressen vastragotaland@lansstyrelsen.se

Har överklagandet kommit in i rätt tid överlämnar Länsstyrelsen överklagandet och handlingarna till regeringen.

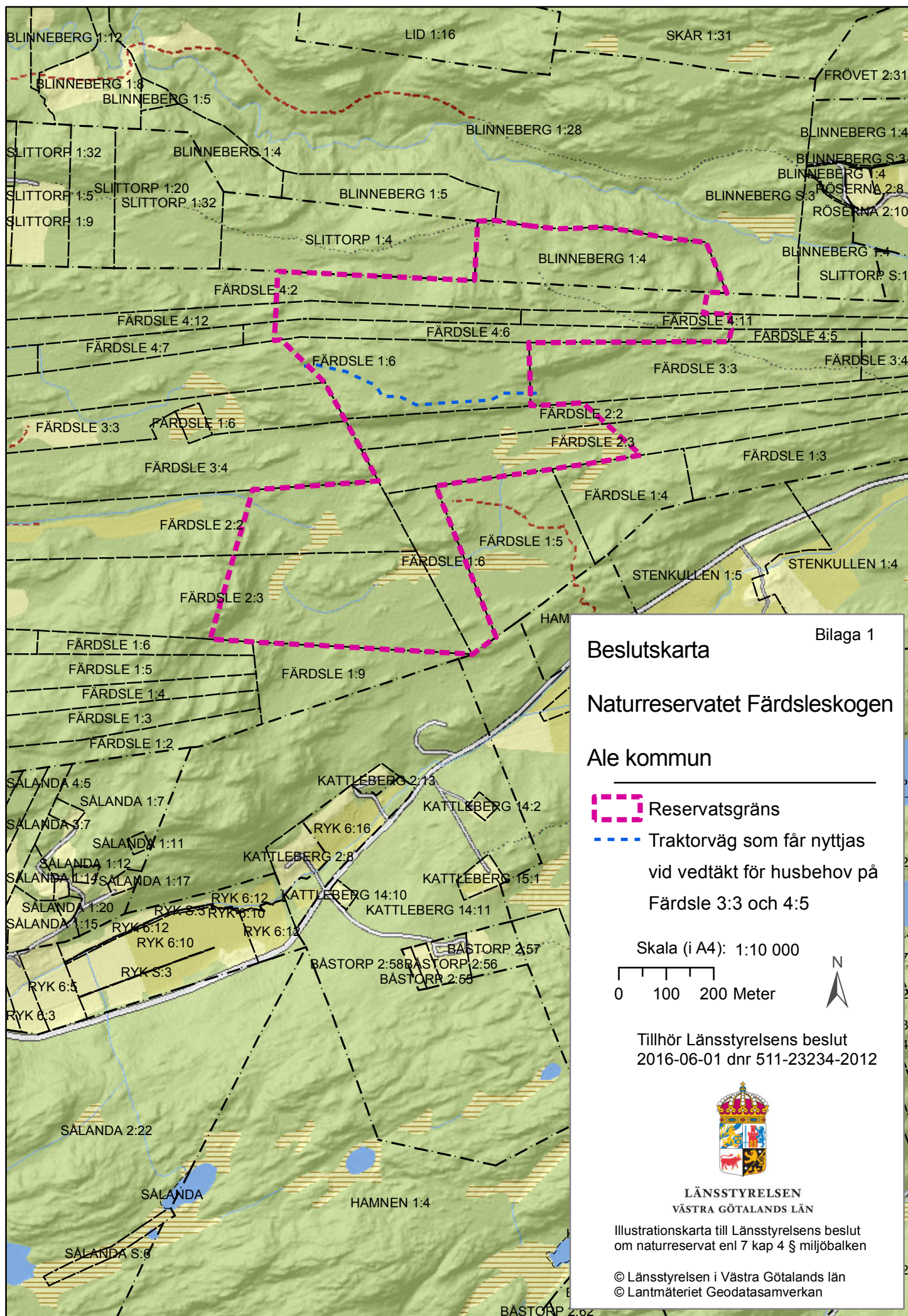
Överklagandet ska ha kommit in till Länsstyrelsen inom tre veckor från den dag du fick del av beslutet. Formellt anses du ha tagit del av beslutet den dag beslutet kungörs genom annons i Göteborgs-Posten, vilket beräknas ske inom 1-2 veckor efter beslutsdatum. Är du osäker på när tidsfristen om tre veckor löper ut så kan du kontakta Länsstyrelsens handläggare i ärendet.

Överklagandet ska ske skriftligen. I skrivelsen ska du

- tala om vilket beslut du överklagar genom att i rubrik eller ämnesrad ange naturreservatets namn Färdsleskogen, beslutsdatum 2016-06-01 och diarienummer 511-23234-2012.
- redogöra för hur du anser att beslutet ska ändras och varför
- uppge ditt namn, adress, eventuell e-postadress och telefonnummer

I detta ärende har länsöverdirektör Lisbeth Schultze beslutat. Naturvårds-handläggare Peter Post har varit föredragande. I handläggningen har också deltagit avdelningschef Sven Swedberg, enhetschef Johan Jannert, antikvarie Lisa Ragnarsson planhandläggare Saeid Erfan, och länsjurist Martin Jansson.

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

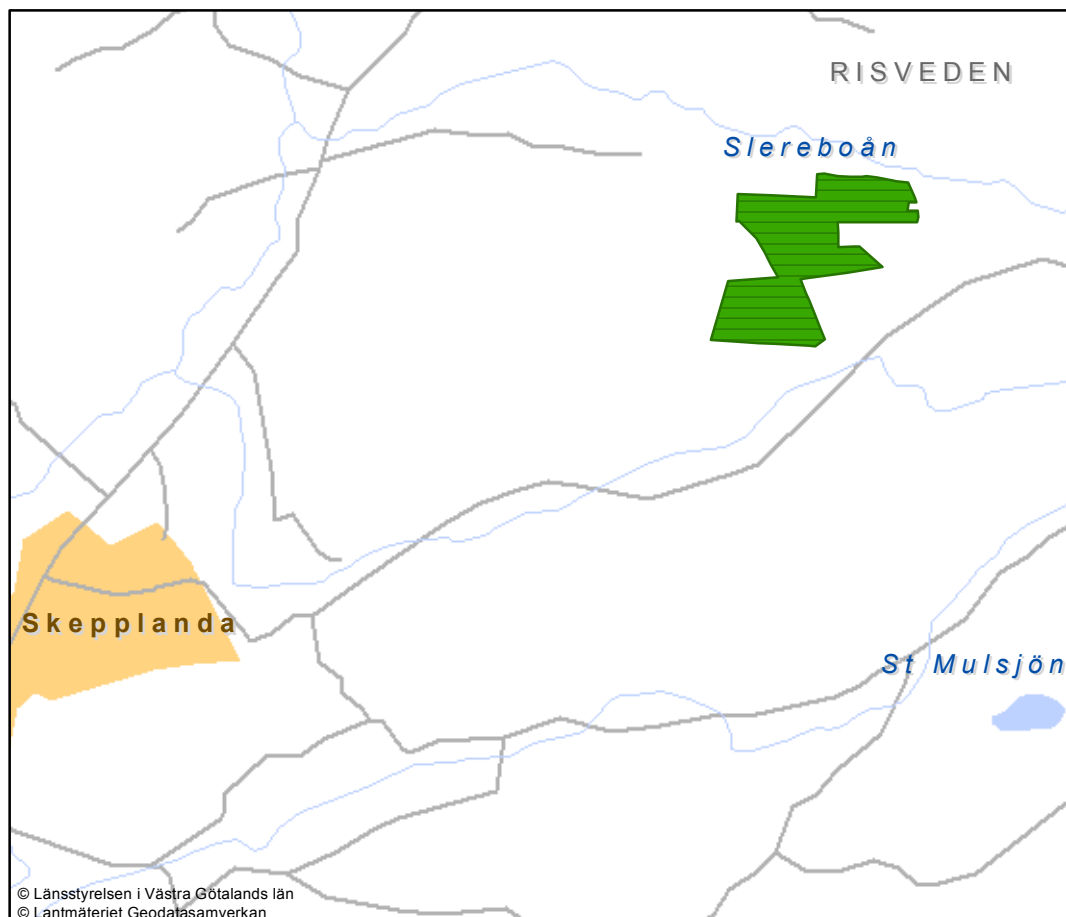
Bilaga 2

Dnr 511-23234-2012

Beslut 2016-06-01

ÖVERSIKTSKARTA

Naturreservatet Färdsleskogen Ale kommun

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturavdelningen
Peter Post
010-224 47 29

Skötselplan
2016-06-01

Diarienummer
511-23234-2012
Dossienummer
1440-2212

Sida
1(13)

Skötselplan för naturreservatet Färdsleskogen i Ale kommun

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Inledning	3
1. Sammanfattning	4
1.1 Syfte.....	4
1.2 Fakta om området och dess skötsel	4
2. Beskrivning av området	5
2.1 Uppgifter	5
2.2 Allmän beskrivning av området	5
2.3 Mark- och vattenanvändning – då och nu	5
2.4 Bevarandevärden.....	6
2.5 Övrig bebyggelse och anläggningar.....	6
3. Skötsel och bevarandemål.....	7
3.1 Indelning av skötselområden.....	7
3.2 Bevarandemål.....	7
3.3 Allmänt om skötseln	7
3.4 Konsekvenser av klimatförändringar	7
3.5 Skötselområde med mål och åtgärder	7
3.6 Forn- och kulturmiljövård	8
4. Friluftsliv.....	9
5. Gränsmarkering.....	9
6. Uppföljning	9
6.1 Dokumentation av skötselåtgärder	9
6.2 Bevarandemål och gynnsamt tillstånd	10
6.3 Revidering av skötselplanen	10
7. Planerad förvaltning.....	10
7. Referenser	10
Bilaga 3a.....	12

BILAGOR

- 3a Tabell för arter, naturtyper och Natura 2000-naturtyper
- 3b Skötselområdeskarta (inklusive friluftsanläggningar m.m.)
- 3c Naturtypskarta (befintliga naturtyper)
- 3d Natura 2000-naturtyper

Inledning

Skötselplanen är uppdelad i två delar, A och B. Den första delen är en beskrivande del. Där anges bland annat naturreservatets syften och vilka natur- och bevarandevärden som finns i naturreservatet. Den andra delen av skötselplanen beskriver naturreservatets bevarandemål och hur naturreservatet ska skötas.

DEL A – FÄRDSLESKOGEN

Skötselplanen beskriver vad som ska göras i naturreservatet, när och hur ofta det ska göras. Den fastställer också vad som är viktigast att göra om reservatsförvaltaren, d v s den som är ansvarig för naturreservatets skötsel, behöver prioritera. Förutom reservatsförvaltaren vänder sig skötselplanen till markägaren och andra intressenter.

1. Sammanfattning

1.1 Syfte

Syftet med naturreservatet är att:

- Bevara och förstärka de höga naturvärden som finns i området och som är kopplade till orördhet, sumpskogar och barrskog med hög ålder;
- trygga och förstärka livsbetingelserna för områdets värdefulla flora och fauna, däribland flera arter rödlistade kryptogamer;
- tillsammans med angränsande naturreservat skapa ett stort sammanhängande område som inbjuder till friluftsliv och naturstudier.

Syftet ska tryggas genom att:

- Skogen i huvudsak lämnas för fri utveckling, vilket är en förutsättning för att de naturvärden som återfinns i området ska bibehållas och utvecklas;
- enstaka granar som tränger gamla tallar får ringbarkas;
- området skyddas från all form av exploatering;
- en stig anläggs som knyter samman området med befintligt stigsystem i naturreservaten Slereboåns dalgång och Bergsjön.

Naturreservatets syften styr vilka föreskrifter (regler) som gäller i naturreservatet och ifall skötsel behövs för att syftena med naturreservatet ska kunna uppfyllas.

1.2 Fakta om området och dess skötsel

Reservatet består främst av gammal grandominerad barrskog, barrsumpskog med senvuxna träd och alsumpskog med socklar. Skogen i området ska lämnas till fri utveckling med möjlighet till ringbarkning av enstaka träd som tränger gamla tallar.

En stigslinga kommer att anläggas och markeras i området. Stigen kommer utgå från befintlig parkeringsplats för naturreservaten Slereboåns dalgång och Bergsjön. En bro kommer att anläggas över Slereboån inom Slereboåns dalgång.

2. Beskrivning av området

2.1 Uppgifter

Namn:	Färdsleskogen
Beslutsdatum:	2016-06-01
Areal:	48,9 ha, varav vatten 0 ha
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Ale
Förvaltare:	Västkuststiftelsen
NVR id:	2030409
Ägandeförhållanden:	Privat

2.2 Allmän beskrivning av området

Naturreseptatet Färdsleskogen ligger i Risveden i Ale kommun. Det gränsar direkt till Slereboåns dalgång och flera andra befintliga och planerade naturreservat ligger i dess närhet. Berggrunden domineras av omvandlad granodiorit med mindre inslag av omvandlad gabbro. Gabbro är en bergart som är rik på kalcium, järn och magnesium vilket återspeglas i lokal förekomst av kalkgynnad flora. Större delen av området utgörs av kalt berg eller är täckt av ett tunt jordtäckte. I det låglänta området i reservatets södra del förekommer glacial finlera med lokal torvbildning i ytlagret. Centralt i området förekommer mindre områden med morän. Centralt i områdets norra del förekommer även morän. Nederbörden under vegetationsperioden uppgår till 600 – 650 m.m. Hela reservatet ligger under högsta kustlinjen.

Området består främst av gammal grandominerad barrskog. Skogen är i partier att betrakta som näringsrik med högstammig gran. Gammal tall förekommer främst på höjdparter. De äldsta granarna och tallarna är runt 140-150 år. I området finns även en hel del barrsumpskog med senvuxna träd. Inslaget av lövträd är måttligt och området hyser mycket död ved varav en stor del har tillkommit de senaste 10-15 åren. Lodytor och bergsbranter förekommer spritt i reservatet. Centralt och i områdets södra del förekommer också gammal flerskiktad alsumpskog med socklar.

Växt- och djurlivet är artrikt och typiskt för sydvästsvenska barrskogar med flera suboceaniska arter och ett flertal rödlistade arter. Signalarter finns det gott om bland mossor, lavar, kärlväxter och svampar.

2.3 Mark- och vattenanvändning – då och nu

Troligen har området inte varit kalavverkat och enligt häradskartan var området bevuxet med barrskog i slutet på 1800-talet. Istället har sannolikt mer småskaliga avverkningar skett bl.a. genom plockhuggning, vilket stubbar i området vittnar om. I delar av området finns dock tätare ungskogar som visar på att ytor också helt avverkats. Vid sumpskogarna syns spår av gamla dikningar. I framförallt områdets södra del finns spår av äldre vägar. På några ställen finns låga stenmurar som vittnar om tidigare perioder av bete.

2.4 Bevarandevärden

Bevarandevärdena är kopplade till gammal grov barrskog på frisk mark, gransumpskog och lövsumpskog.

2.4.1 Biologiska bevarandevärden

Höga biologiska värden finns i de sumpskogar som domineras av klibbal, björk och gran. På senvuxen gran i sumpskogen växer rikligt med gammलगranslav och sparsamt förekommer även kattfotslav. På enstaka grov-barkiga granar hittar man även spår av granbarkgnagare. På senvuxna döda granar har man även på några platser sett angrepp av både bronsbjon och vågbandad barkbock. Det förekommer krokiga klibbalar med socklar. På al hittar man glansfläck och på någon plats även den hotade håll-laven. På marken ligger bitvis gott om lågor i sumpskogen och på ett flertal platser återfinns den rödlistade kornknutmossan.

På den friska marken växer tämligen grov gran och även enstaka grövre tallar. Här påträffas inte lika mycket signalarter och rödlistade arter på träden men väl på marken. Många granar är dödade av barkborre och mängden grov död ved har på senare tid blivit stor. I områdets södra del är marken delvis lite rikare med arter som skogsviol och blåsippa. Här förekommer också mindre vanliga arter som knärot, grönpyrola, plattlummer och mattlummer.

Särskilt intressant är fungan i området med ett antal rödlistade arter. De flesta hotade arterna är vedlevande på löv, gran och tall.

I området löper en del bergbranter som på sikt kan få en intressantare mossflora.

Den relativt goda förekomsten av klibbal gör området lämpligt för mindre hackspett. Gammal granskog är häckningsmiljö för nötkråka. I området häckar även duvhök.

2.4.2 Kulturhistoriska bevarandevärden

I området saknas fasta fornlämningar men flera stenmurar vittnar om att bete förekommit i området.

2.4.3 Friluftslivsvärden

Genom områdets norra del går en stig i öst-västlig riktning från Heden i väster till Rösarna i öster. I övrigt saknas friluftslivsanläggningar i området i dagsläget och antalet besökare är få.

2.5 Övrig bebyggelse och anläggningar

Området saknar bebyggelse eller anläggningar.

DEL B – SKÖTSEL AV FÄRDSLESKOGEN

3. Skötsel och bevarandemål

3.1 Indelning av skötselområden

Indelning av skötselområden utgår från skötselbehovet. Naturreservatet är indelat i 1 skötselområde.

Skötselområdena är:

1. Barrskog och sumpskog med i huvudsak fri utveckling

Inom varje skötselområde kan en eller flera naturtyper förekomma. Vad denna indelning grundar sig på redovisas i tabell 2 i bilaga 3a. I skötselområdena kan det även finnas Natura 2000-naturtyper, se tabell 3, bilaga 3a. Naturtyperna och de eventuella Natura 2000-naturtypernas avgränsningar framgår av bilaga 3c och 3d.

3.2 Bevarandemål

Bevarandemålen preciserar syftet för respektive skötselområde och ger en beskrivning av hur det ska se ut när gynnsamt tillstånd råder. De ger också förutsättningarna för den uppföljning som planeras.

3.3 Allmänt om skötseln

Området består i huvudsak av gammal barrskog och sumpskog. Skogen ska i huvudsak lämnas till fri utveckling med möjligheten till ringbarkning av enstaka träd som tränger gamla tallar.

3.4 Konsekvenser av klimatförändringar

Då gran är det dominerande trädslaget i området kan man förvänta sig en ökning av barkborrengrepp och stormfällningar i området. Detta kommer på sikt öka mängden död ved i området avsevärt vilket bland annat kommer gynna områdets vedsvampflora. På sikt bedöms även områdets tall och lövträdsinslag kunna gynnas av detta.

3.5 Skötselområde med mål och åtgärder

Skötselområde 1 Barrskog och sumpskog med i huvudsak fri utveckling

Delområde	Areal (ha)
1.1	48,9
Summa	48,9

Naturtyp
Granskog
Ung barrblandskog
Barrsumpskog
Lövsumpskog
Öppet kärr

Natura 2000-naturtyp
Taiga - 9010
Lövsumpskog - 9080

Beskrivning:

Området består endast av ett skötselområde med i huvudsaklig fri utveckling. En stor del av området består av gammal granskog med tallinslag och skogen är i partier att betrakta som näringsrik med högstammig gran. Inslaget av tall varierar över området men gammal tall förekommer främst på höjdparter. De äldsta granarna och tallarna är runt 140-150 år. I områdets låglänta områden finns även en hel del barrsumpskog med senvuxna träd. Inslaget av lövträd är måttligt och området hyser mycket död ved varav en stor del har tillkommit de senaste 10-15 åren. Lodytor och bergsbranter förekommer spritt i reservatet. Centralt och i områdets södra del förekommer också gammal flerskiktad alsumpskog med socklar. I huvudsak har ett småskaligt skogsbruk med plockhuggning bedrivits i området men i vissa partier finns också tätare ungskogar som visar på att även en del ytor har kalavverkats.

Bevarandemål:

Skogen har en varierad åldersstruktur med stort inslag av gamla träd, döda träd samt lågor. Omvälvande störningar i form av t.ex. insektsangrepp eller brand kan leda till att hela eller delar av skogen under perioder har en annan karaktär. Detta är en del av skogens utveckling. Typiska arter av mossor och kärlväxter förekommer. Arealen barrskog som uppfyller definitionen för Taiga (9010) ska uppgå till minst 41,4 ha. Arealen sumpskog som uppfyller definitionen för Lövsumpskog (9080) ska uppgå till minst 1,7 ha.

Engångsåtgärder:

Inga åtgärder.

Underhållsåtgärder:

Enstaka träd som tränger gamla tallar kan ringbarkas.

3.6 Forn- och kulturmiljövård

I reservatet saknas fasta fornminnen men man hittar bl.a. en del stenmurar i området som ska lämnas orörda.

Vid röjningar bör inte röjningsmaterial ligga kvar nära eller i fornlämningar. Vid anläggande av grillplatser eller liknande bör hänsyn tas till fornläm-

ningarna, så att fornlämningarna inte skadas av slitage. Eldning får heller aldrig ske i närheten av fornlämningar då det kan ställa till svårigheter vid en eventuell framtida utgrävning. Fornlämningar får inte skadas i samband med avverkning och utkörning av virke. I områden med registrerade fornlämningar ska samråd med Länsstyrelsens kulturmiljöenhet ske innan åtgärd utförs.

4. Friluftsliv

Karta med informationsskylt, stigsystem, p-plats och bro finns i bilaga 3b.

Bevarandemål:

En väl underhållen informationsskylt med beskrivning av naturreservatet ska finnas liksom en grusad och väl underhållen p-plats. 2,3 kilometer väl underhållna markerade stigar ska finnas.

Engångsåtgärder:

Uppsättning av informationstavla vid befintlig p-plats. Markering av nytt stigsystem samt byggande av gångbro över Slereboån. Notera att en del av planerat stigsystemet liksom byggandet av en bro över Slereboån är planerat inom naturreservatet Slereboåns dalgång där anläggande av stig inom reservatet kräver Länsstyrelsens tillstånd. För anläggande av gångbro krävs även dispens från reservatsföreskrifterna.

Informationstavla ska sättas upp på de platser som är markerade på karta i bilaga 3b. Tavlorna ska utföras enligt svensk standard och naturvårdsverkets anvisningar Att skylta skyddad natur. De ska bland annat innehålla karta över reservatet samt beskriva dess syfte, bevarandevärden och gällande föreskrifter för allmänheten. En engelsk text eller en engelsk sammanfattning ska finnas.

Underhållsåtgärder:

Informationstavlan ska tillses regelbundet och underhållas vid behov av förvaltaren. P-platsen ska vara väl grusad. Stigarna i området, såväl nya som befintliga ska röjas och märkas så de är lätta att hitta. Träd som faller över stigar ska kapas och läggas åt sidan. Bron över Slereboån ska vara väl underhållen.

5. Gränsmarkering

Reservatets gräns ska märkas ut i fält. Gränsmarkeringar ska utföras enligt Naturvårdsverkets anvisningar "Att skylta skyddad natur".

6. Uppföljning

6.1 Dokumentation av skötselåtgärder

Skötselåtgärder som utförs i reservatet bör dokumenteras av den som utför åtgärden. Av dokumentationen bör framgå:

- åtgärd

- plats (skötselområde)
- kostnad
- tidpunkt
- utförare

Åtgärder av restaureringskaraktär bör dokumenteras med foto före och efter åtgärd.

6.2 Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. I en särskild uppföljningsplan kommer målindikatorer att anges. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i skötselplanen uppfylls och att skötseln fungerar. Uppföljningen kommer vara en viktig hjälp för förvaltarens planering av skötselarbetet.

6.3 Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras när uppföljningen indikerar att det behövs.

7. Planerad förvaltning

Tabell 2. Sammanfattning och prioritering av skötselplanens åtgärder. Prioritering inom intervall 1-3 där 1 är högsta prioritet att genomföra.

Åtgärd	Plats	När/intervall	Prioritet
Gränsmarkering	Hela området	Snarast	1
Informationsskylt	Vid p-plats	Snarast	1
Anläggning och underhåll av stigsystem och gångbro	Se bilaga 3b	Anläggning 2017. Underhåll vid behov.	2
	Se bilaga 3b	Anläggning 2017. Underhåll vid behov.	2
Uppföljning av skötselåtgärd		Efter åtgärd	2
Ringbarkning av träd som tränger gamla tallar		Vid behov	3

7. Referenser

Allmänna referenser

EU:s art- och habitatdirektiv (direktiv 92/43/EEG) annex 2 och 4.

EU:s fågeldirektiv (direktiv 79/409/EEG) annex 1.

Finsberg, C. 2013. Skyddad natur i ett förändrat klimat. Grön infrastruktur i strandängar och ädellövmiljöer samt klimatanpassad skötsel av skyddad natur. Rapport 2013:74. Länsstyrelsen i Västra Götalands län.

Freden, C. 1979: Jordartskartan 7B Göteborg NO. SGU serie Ae 40.

Gärdenfors, U. (red.). 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015- The 2015 Red List of Swedish Species. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Naturvårdsverket, 2003. Att skylta skyddad natur. Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket, 2003. Kartering av skyddade områden – skogstyper i naturreservat och nationalparker. Rapport 5282, Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2006. Myrskyddsplan för Sverige - huvudrapport över revidering 2006. Rapport 5667, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.), 2010. Signalarter - indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping.

Påhlsson, L. (red.). 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510, Nordiska Ministerrådet, Köpenhamn.

Samuelsson, L. 1982: Berggrundskartan 7B Göteborg NO. SGU serie Af 136.

Bilaga 3a

Tabell Arter

Tabell 1. Förekomst av:

- Signalarter (S), arter som används för att lokalisera och urskilja skogar med höga naturvärden (Skogsstyrelsen, Nitare 2010).
- Rödlistade arter uppdelade enligt Artdatabankens kategorier: Nationellt utdöd (RE); Akut hotad (CR); Starkt hotad (EN); Sårbar (VU); Nära hotad (NT); Kunskapsbrist (DD), (Gärdenfors 2015).
- Arter (ÅGP) som omfattas av Naturvårdsverkets åtgärdsprogram för hotade arter.
- Arter (EU) som är listade i EUs fågeldirektiv (direktiv 79/409/EEG) annex 1 och art- och **habitatdirektiv** (direktiv 92/43/EEG) annex 2 och 4.
- Källa/uppgiftslämnare. Anders Bohlin (AB), Anita Stridvall (AS), Lars Sjögren (LS), Leif Danielsson (LD), Peter Nolbrant (PN), Peter Post (PP), Stig Jacobson (SJ), Thomas Appelqvist (TA).

Art	Kategori	Inventeringsdatum*	Källa/ Uppgiftslämnare*
Mossor			
Kornknutmossa – <i>Odontoschisma denudatum</i>	NT	2013-08-07	PN
Skogshakmossa – <i>Rhytidiadelphus subpinnatus</i>	S	2008-11-17	PP, TA
Lavar			
Hål-lav – <i>Menegazzia terebrata</i>	VU	2009-10-10	LD
Glansfläck – <i>Arthonia spadicea</i>	S	2013-08-07	PN
Kattfotslav – <i>Arthonia leucopellaea</i>	S	2008-11-17	PP, TA
Havstulpanlav – <i>Thelotrema lepadinum</i>	S	2008-11-17	PP, TA
Grynig nållav – <i>Chaenotheca chrysocephala</i>	S	2008-11-17	PP, TA
Brunpudrad nållav – <i>Chaenotheca gracillima</i>	S	2009-11-28	LD
Kärlväxter			
Knärot – <i>Goodyera repens</i>	VU	2013-08-07	PN, LD
Plattlumner – <i>Lycopodium complanatum</i>	S	2008-11-17	PP, TA
Gullpudra – <i>Chrysosplenium alternifolium</i>	S	2008-11-17	PP, TA
Bäckbräsma – <i>Cardamine amara</i>	S	2008-11-17	PP, TA
Svampar			
Blåtryffel – <i>Chamonixia caespitosa</i>	VU, ÅGP	2006-10-17	AB
Fläckporing – <i>Antrodia albobrunnea</i>	VU	2009-11-23	LD
Finporing – <i>Gloeoporus pannocinctus</i>	VU	2009-11-23	LD
Borsttagging – <i>Gloiodon strigosus</i>	VU	2009-11-28	LD
Skinntagging –	NT	2009-11-23	LD

<i>Dentipellis fragilis</i> Gränsticka –	NT	2008-11-17	PP, TA
<i>Phellinus nigrolimitatus</i> Orange taggsvamp –	NT	1984-09-20	LS, AS, SJ
<i>Hydnellum aurantiacum</i> Mandelrisk –	S	1984-09-20	LS, AS, SJ
<i>Lactarius volemus</i> Fjällig taggsvamp –	S	1984-09-20	LS, AS, SJ
<i>Sarcodon imbricatus</i>			
Fåglar			
Mindre hackspett –	NT	2013-08-07	PN
<i>Dendrocopos minor</i>			
Spillkråka –	NT, EU	2013-08-07	PN
<i>Dryocopus martius</i>			
Nötkråka –	NT	2013-08-07	PN
<i>Nucifraga caryocatactes</i>			
Sparvuggla –	EU	2013-07-10	LD
<i>Glaucidium passerinum</i>			
Duvhök –	NT	2015	LD
<i>Accipiter gentilis</i>			

* Både inventeringsdatum och uppgiftslämnare utgör endast ett urval för många av artfynen. För mer fullständiga uppgifter kring artobservationer hänvisas till Artdatabankens rapportverktyg Artportalen (www.artportalen.se).

Tabell Naturtyper

Tabell 2: Markslag och naturtyper som ska rapporteras till Naturvårdsverket. Må-larealerna är de som förväntas efter eventuella restaurerings- och skötselåtgärder.

¹ Kartering av skyddade områden (KNAS), (Naturvårdsverket 2003)

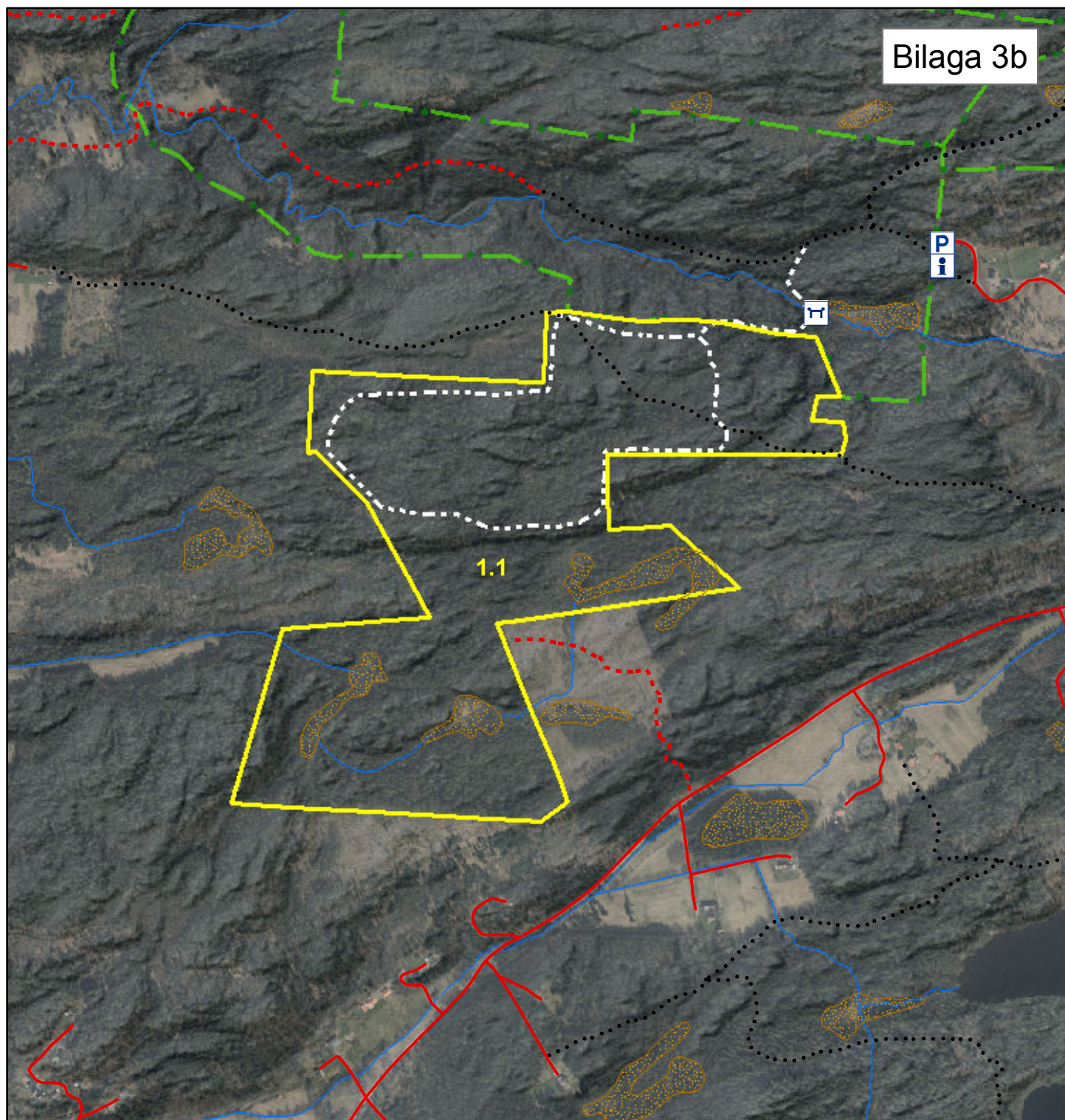
² Myrskyddsplan för Sverige - huvudrapport över revidering 2006 (Naturvårds-
verkets rapport 5667)

Markslag och Naturtyp	Areal år 2016 (ha)	Målareal (ha)
Barrskog:	34,9	40,6
Granskog ¹	34,9	40,6
Sumpskog:	8,2	8,2
Lövsumpskog ¹	1,7	1,7
Barrsumpskog ¹	6,5	6,5
Ungskog, plantskog:	5,7	0
Myr²:	0,1	0,1
Kärr	0,1	0,1

Tabell Natura2000-habitattyper

Tabell 3: Förekommande Natura 2000-habitat (enligt habitatdefinitionen, området är dock inte utpekad som Natura 2000-område).

Kod	Natura 2000-habitat	Areal år 2016 (ha)	Målareal (ha)
9010	Taiga	41,4	41,4
9080	Lövsumpskog	1,7	1,7

Skötselområdeskarta Naturreservatet Färdsleskogen, Ale kommun

Skötselområde	Traktorväg	Befintliga naturreservat
Ny stig	Vägar	
Bro	Befintlig stig	
Informationsskylt	Sankmark	
P-plats	Bäck/dike	

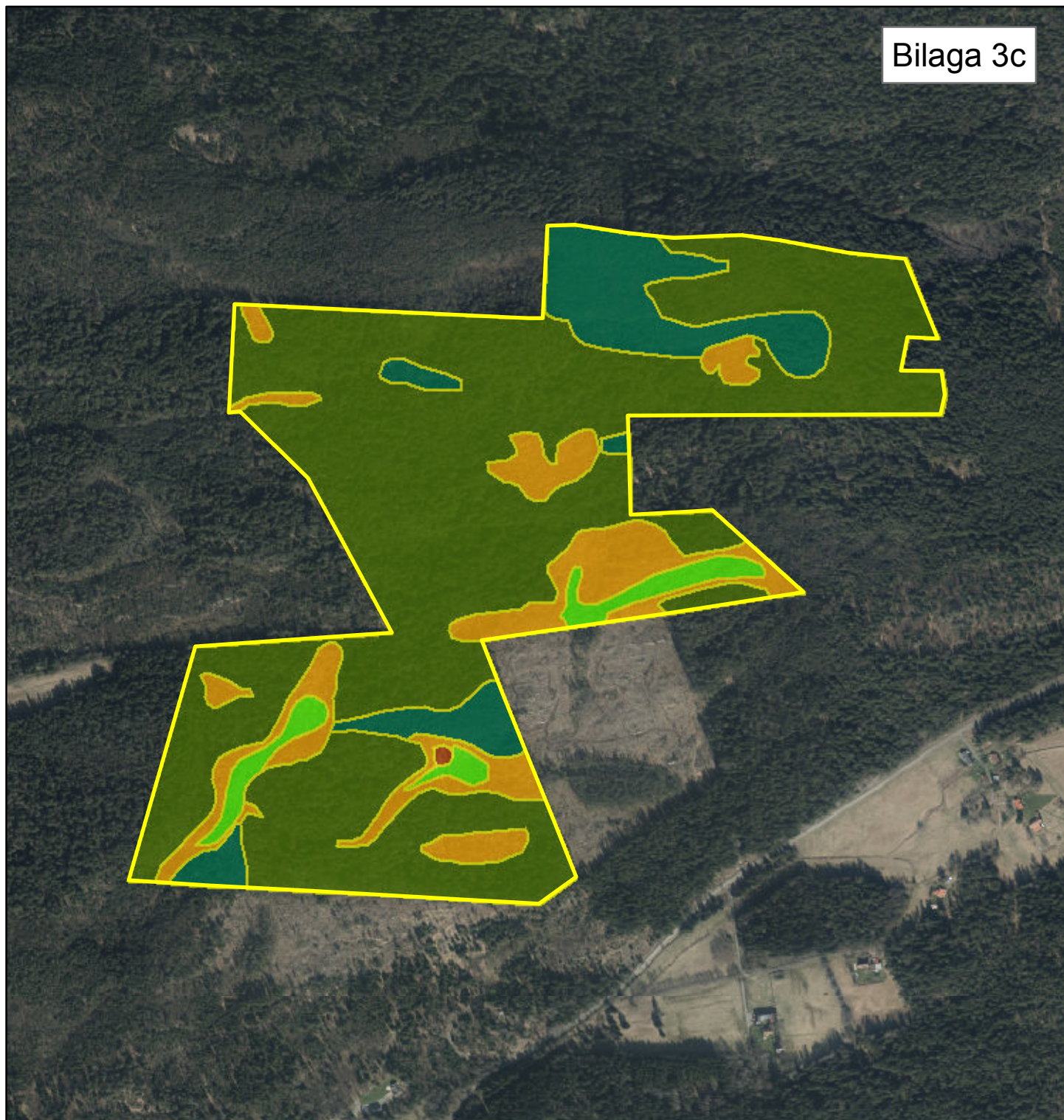

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Illustrationskarta till skötselplan för
naturreservatet Färdsleskogen
Tillhör Länsstyrelsens beslut
2016-06-01, dnr 511-23234-2012

N
Skala (i A4): 1:10 000
0 100 200 300 Meter

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Naturtypskarta Naturreservatet Färdsleskogen, Ale kommun

Naturtyp

- Granskog
- Barrsumpskog, blandsumpskog
- Kärr
- Lövsumpskog
- Ungskog/plantskog

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

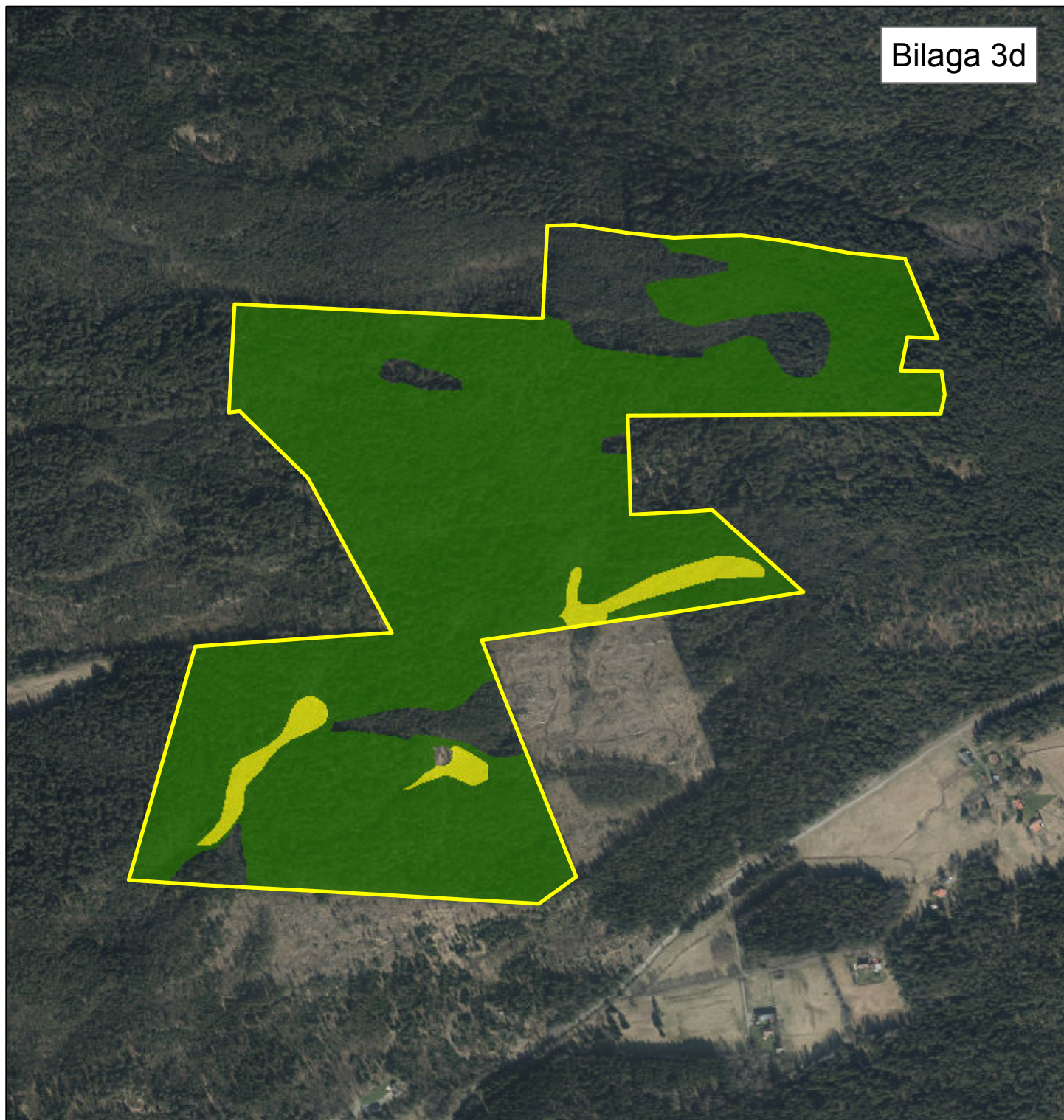

Skala (i A4): 1:7 500

0 100 200 300 Meter

Illustrationskarta till skötselplan för naturreservatet Färdsleskogen
Tillhör Länsstyrelsens beslut 2016-06-01, dnr 511-23234-2012

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Natura 2000-naturtyper Naturreservatet Färdsleskogen, Ale kommun

Naturahabitat

- 9010 Västlig taiga
- 9080 Lövsumpskog

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Skala (i A4): 1:7 500

0 100 200 300 Meter

Illustrationskarta till skötselplan för naturreservatet Färdsleskogen
Tillhör Länsstyrelsens beslut 2016-06-01, dnr 511-23234-2012

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan